

ПЕРЕДМОВА

Серед багатоманіття подій, які утворюють у сукупності зміст неповторного життя людини, є такі, що сприяють не лише власній неповторності, а й дотичності до спільної долі людства, що еднають усіх нас, ближніх і далеких, як представників роду людського.

Саме так ми щойно пережили перехід через поріг ХХІ століття від Різдва Христового.

Подія, що дві тисячі років тому відбулась у далекому Віфлеємі, має сакральне значення, навки розділивши сукупність актів людської діяльності, які утворюють плін історії, на ті, що відбулися “до” або “після” (Різдва Христового). Зумовлене це властивим християнству розумінням сутності Боголюдства Христа, що принципово вирізняє його з поширеного в багатьох релігійних культурах світу уявлення про посередника між людським і Божим. На відміну від цих Христос не “напів-Бог”. “В Ньому тілесному живе повнота Божества” (Кол. 2, 9). Водночас, несучи в собі всю повноту природи людського, він не є і “напів-людиною”.

Як збагнути цю єдність, що згідно з формулою Халкідонського собору “незлитно і неподільно” поєднує в собі всю повноту Божої й людської природи? Це питання набирає стрижневого значення, породжуючи напругу, що визначала духовний поступ усіх європейських народів. І це зрозуміло. Адже, якщо сенс людського життя визначається прагненням “уподібнитись” Богові, то єдино можливий шлях до цієї мети пролягає через осягнення образу Ісуса Христа. Адже Бог не має образу, “Бога не бачив ніколи ніхто” (І Ів. 4, 12), тому єдино зримим втіленням, через прилучення до якого можна збагнути образ Бога, є втілення Його — Ісус Христос.

Через це відповідь на питання, “як осягали образ Христа представники культури того чи іншого народу?”, суттєвим чином сприяє відтворенню картини реального духовного поступу людства.

Спроба знайти відповідь на це питання через вивчення здобутків чільних преставників української релігійно-філософської думки, художньої літератури, архітектури, образотворчого мистецтва об'єднала авторів статей, які складають зміст цієї збірки. Тим самим сподіваємось, що наші зусилля долучатися до тієї спільної праці, яка

здійснюється зараз, спрямовані на відтворення цілісного образу історії рідної культури, що відображає сутність і значимість місця, яке посідає наш народ у загальноєвропейському духовному єднанні.

Збірка ця виходить у світ завдяки співпраці науковців кафедри філософії та релігієзнавства Національного університету “Києво-Могилянська Академія” та Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Це також певною мірою символічно. Адже в нинішньому році виповнюється 950 років від заснування Києво-Печерського монастиря, насельники якого явили світові вищі зразки “життя во Христі”, визначивши тим самим загальну спрямованість осягнення образу Христа в нашій вітчизняній культурі. Щойно минуло й 385 років від дня заснування на Київському Подолі навчального закладу, який незабаром, об’єднавши Братську школу з навчальним центром Києво-Печерської лаври, спричинився до утворення Києво-Могилянської Академії — першого не лише в Україні, а в православно-слов’янському світі вищого навчального закладу, професори й вихованці якого суттєво збагатили загальнонаціональний здобуток нашої культури на шляху осягнення образу Христа.

Знаменним в історії нашої культури датам — 950-річчю Києво-Печерської лаври та 385-річчю Києво-Могилянської академії — ми присвячуємо цю працю, що виходить у світ з нагоди 2000-річчя Різдва Христового.

Вілен Горський